

Роман Садовий

Христос, живучи на землі і подорожуючи ізраїльськими просторами, безнастанно навчав своїх учнів і тих, що йшли за ними. Своє повчання він здійснював використовуючи основний засіб людського спілкування – мову. Часто слухачі не розуміли суті сказаних Ісусом слів, в таких випадках Він був змушений тлумачити сказане. Оскільки Христос – Боже Слово – воплотився в єврейській культурі, то, ймовірно, і проповідував арамейською мовою. Читаючи Євангельський уривок про вознесіння Ісуса, зустрічаємо його вказівку учням навчати всі народи: «Ідіть і зробіть учнями всі народи: хрестячи їх в ім'я Отця і Сина і Святого Духа; навчаючи їх зберігати все, що я вам заповідав» (Мт 28,19-20).

Апостоли, виконуючи те, що заповідав Ісус, розділилися і помандрували в різні частини світу для голошення Слова Євангелії. Хтось помандрував в бік Європи, як, наприклад, Петро і Павло, хтось пішов в Індію, як Тома, інші – в Африку, як Пилип, у Вірменію, як Тадей і Вартоломей... Існує подібне передання і про Україну, а саме про те, що апостол Андрій Первозваний проповідував на Київських горах. Питання правдивості цих подорожей залишимо історикам. Нам йдеться не про те.

Апостоли, йдучи до різних народів, у проповіді використовували засоби культури, притаманні конкретному народові. Або, іншими словами, воплочували Євангеліє в культуру, творили інкультурацію збагачуючи християнство новими елементами і воцерковлюючи існуючі традиції. Про це читаємо у Павла: «Я став для юдеїв як юдей, щоб юдеїв придбати [...] Для тих, що без закону, я став як без закону, хоч я і не був без Божого закону, будши під законом Христовим, щоб придбати тих, які без закону. Для слабких я став як слабкий, щоб слабких придбати» (1 Кор 9, 20-22). Такий метод не був новаторством апостолів. Так чинив і Христос. Читаючи Євангеліє, бачимо, що Він використовував, на перший погляд, прості образи, але вникнувши у їх суть розуміємо, що подію не слід тлумачити буквально, а метафорично. У кожній Христовій притчі, будь то оповідь про сівача чи Божественне світло, криється глибокий повчальний смисл, який не так легко збагнути сьогодні, оскільки не завжди знаємо, що означали в тогочасному світі речі, про які згадує Христос. Візьмімо, для прикладу, притчу про таланти. Що воно таке той талант, котрого господар вимагав примноження від слуги? Він же дав йому всього

один талант, і який прибуток може бути з трьох талантів? Тільки з'ясувавши, що один тогочасний талант становив вартість приблизно 40 кг золота, відкриємо для себе суть повчання про примноження таланту.

Труднощі, пов'язані з нашим нерозумінням деяких слів і образів Євангелія, легко пояснити. Потрібно тільки уміло користуватися багатством рідної мови, вчитися розуміти Божественну суть Слова, адже завданням Христа було промовити до людей так, щоб вони зрозуміли. Оскільки Ісус у своїх повчаннях використовував звичні та зрозумілі тогочасним слухачам образи, так і ми, проповідуючи, повинні зрозуміло та правдиво тлумачити Євангеліє сьогодні. Для цього у нас під рукою безцінна духовна література, повчання Святих Отців, а якщо хочете – то й Інтернет, комп'ютери, телефони... Цілком можливо, що через якихось дві тисячі років і наше розуміння і тлумачення біблійних образів буде малозрозумілим для нащадків. Що поробиш – такими є еволюційні процеси життя людини різних епох. Однак завдання для наших нащадків залишиться те саме: нести Слово Боже у всій повноті й притаманній йому красі. Культура і способи життя людей протягом історії змінюються, а Христос, за словами Павла, «учора й сьогодні – той самий навіки» (Євр 13,8). Тому й мета богословів у всі часи була і залишається одна і та ж – доносити людям живі християнські істини.

Роздумуючи над покликанням проповідувати Христові істини, у нас може виникнути питання: хто ж має це робити? Чомусь так історично склалося, що проповідь стала суто священичим обов'язком. Чи чуємо ми в словах Ісуса щось на кшталт: «священики, проповідуйте...»? Ні, отже з цього можемо зробити висновок, що проповідувати повинен кожен християнин. Ця проповідь не полягає лише в усному чи письмовому мовленні, вона стосується і невербальних методів, таких як проповідь світові своєю християнською поставою щодо тих чи інших питань, суперечливих моралі. У Святому Письмі знаходимо згадку про подію, яка передувала проповідництву пророка Ісаї: «І підлетів до мене один із серафимів з жарючим вуглем у руці, що взяв його кліщами з жертовника. Він приторкнувся ним до моїх уст і мовив: «Приторкнулось оце до твоїх уст і взято від тебе твою беззаконність, і зник гріх твій» (Іс 6,6-7). Це означає, що перед початком голошення Слова Божого потрібно стати добрим християнином, ревним пастирем, щоб наші слова і щонедільне перебування у храмі не були протилежністю повсякденному життю, очиститись як Ісаї, запалати самим, щоб могли запалити інших, а не бути причиною сумнівів для когось, а то і причиною згіршення.

«І вийшов сіяч сіяти...» (Лк. 8,5), подібно й апостоли розійшлись по світу, щоб сіяти Слово, яке падало на ґрунт народів різних культур і приймало риси і образи, притаманні цим народам, щоб спасительне Слово продовжувало «воплочуватися» по всіх кінцях світу і приносити плоди «одне в сто разів, друге в шістдесят, а інше в тридцять» (Мт 13,8).

Роман САДОВИЙ. «Проповідуйте Євангеліє всякому творінню» (Мр 16,15) // СЛОВО № 4 (68) 2016-2017